

Анна Шайнер

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ
У ГАЛУЗІ КОМЕРЦІЙНОЇ ОСВІТИ
НАПРИКІНЦІ ХІХ — У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ ст.

У статті висвітлюються питання діяльності українських кооперативів на ниві комерційної освіти, підвищення культурно-освітнього і фахового рівня українського населення. Показано їх співпрацю у цій царині з українськими громадськими організаціями.

Ключові слова: кооперативна діяльність, видавнича діяльність, пропагування економічних знань, фахова економічна підготовка, вишкіл сільськогосподарських робітників та кооператорів, мандрівні кооперативні курси.

В статье освещены вопросы деятельности украинских кооперативов на ниве коммерческого образования, повышения культурно-образовательного и профессионального уровня украинского населения. Показано их сотрудничество в этой области с украинскими общественными организациями.

Ключевые слова: кооперативная деятельность, издательская деятельность, пропаганда экономических знаний, профессиональная экономическая подготовка, подготовка сельскохозяйственных рабочих и кооператоров, передвижные кооперативные курсы.

The problem of Ukraine cooperative associations and their collaboration with Ukraine public organizations in the field of commercial education, the improvement of cultural and educational as well as vocational level of Ukrainians is highlighted in the article.

Key words: cooperative associations, agricultural worker and cooperator drilling, itinerant courses, publishing activity, diffusion of economic knowledge, vocational economic training.

Перше українське кооперативне товариство було створене у Харкові у другій половині ХІХ ст. І хоча йому судилося коротке життя, справи цієї організації не пропали безслідно в антиукраїнському суспільно-політичному середовищі Російської імперії. Ідея кооперації, метою якої було через власну працю домогтися добробуту для кожної сім'ї, піднести просвіту народу і на цій основі консолідувати націю, знаходила прихильність серед українського народу в усіх регіонах України, зокрема в Галичині.

Зрозуміло, що різні суспільно-політичні реалії Галичини і Наддніпрянської України по-різному впливали на розвиток кооператив-

ного руху, накладаючи на нього свій відбиток. Однак спільним було те, що вільно розвиватися українська кооперація не могла ні в Російській, ні в Австро-Угорській імперіях.

Від самого початку до діяльності кооперації долучилися відомі українські громадсько-політичні діячі, вчені, священники, митці, які не лише роз'яснювали мету і завдання кооперації, були серед засновників кооперативів, а й власним прикладом демонстрували відданість, служіння народові через його визволення з економічної неволі. Кооперація, створюючи відповідні структури та інституції, об'єднувала людей на християнських етичних засадах. У часи поневолення український народ знайшов у кооперації форму економічного, культурного і духовного збереження себе як національної спільноти.

Одним із напрямів просвітницької діяльності кооперативних організацій стало піднесення загальноосвітнього рівня українського населення. На кінець 20-х рр. ХХ ст. 29,2% населення у Львівському воєводстві, 68,8% — у Волинському, 39,3% — у Тернопільському, 71% — у Поліському воєводстві були неписьменними, і ця обставина стала суттєвим гальмом національно-культурного й економічного розвитку краю [29]. Щоб підняти загальний рівень грамотності українців, при кооперативах створювалися спеціальні гуртки з ліквідації неписьменності. На початку 1927 р. в Галичині такі гуртки працювали при 26 кооперативах [33]. Окрім того, кооперативні організації фінансово підтримували роботу спеціальних секцій, курсів, які були створені при первинних осередках «Просвіти», «Рідної Школи», «Союзу Українок», «Сільського Господаря». Зокрема, за підрахунками Б. Савчука, у 1933—1938 рр. «Просвітою» і «Рідною Школою» у селах і містечках Галичини було організовано 700 таких курсів для понад 7,6 тис. осіб [26, с. 57]. Провідний кооператор Ю. Павликовський у своїй статті «Під прапором самопомочи», опублікованій у часописі «Сільський Господар», відзначав: «...праця освітня серед населення є передумовою його кооператизації, нерозривною товаришкою скооперованого населення. Освіта, яка є дуже пожадана для кожного чоловіка, є konieczністю для кооператора. Від морального рівня і умілого розвою членів залежить існування і розвій кооперації. Кооперативи наші мусять підняти труд виховання кооператорів свідомих, а не лиш труд гуртування членів і збирання уділових капіталів... Шлях виховання кооператора веде, отже, через

виховання, через розвій моральних цінностей, через освіту...» [23, с. 37]. Тому у багатьох населених пунктах місцеві кооперативні активісти організовували «науку читання і писання вдома» за принципом «письменний навчи неписьменного» [13, с. 28]. У такий спосіб українські кооперативи втілювали у життя клич «Через грамотність — до національної свідомості, гідності та честі, до сили та слави рідної країни!», під яким 1937 р. підписалися діячі всіх національних установ на чолі з митрополитом А. Шептицьким, зокрема керівники української кооперації [2].

Просвітницька діяльність української кооперації була спрямована на підготовку висококваліфікованих кооперативних кадрів. У квітні 1921 р. відбулося засідання Крайового комітету організації кооперативів (ККОК), на якому була прийнята постанова організувати у Львові постійно діючі кооперативні курси з метою підвищення кваліфікації кооперативів [30, с. 241]. Закінчивши курси навчання, кооператори поверталися у свої повіти, де займалися уже практичною роботою на місцях, очолювали різні кооперативні структури, оскільки «велитенська праця української кооперації вимагала сотень, а то й тисячі свідомих своєї громадсько-кооперативної місії, наскрізь ідейних і фахово добре вишколених людей» [14, с. 53]. У Львові 9—10 червня 1921 р. відбувся перший крайовий з'їзд українських кооператорів, де було прийнято рішення про необхідність налагодження чіткої системи кооперативної освіти, в якому зазначалося, що «першочерговим завданням є проведення повітовими та окружними союзами українських кооперативів вишколу кооператорів-організаторів» [1, с. 325].

Уже 1922 р. Крайовий ревізійний союз підготував зразковий статут, згідно з яким у жовтні—листопаді 1922 р. були проведені перші кооперативні курси у с. Заболотіві Станіславського воєводства. А від осені 1922 р. кооперативні курси почали систематично проводити повітові й окружні осередки українських кооперативів. Особливо варто відзначити Коломийський окружний союз кооперативів, який у листопаді 1924 р. організував двотижневі курси в Коломиї, на яких навчалися 12 осіб, а у лютому—квітні 1925 р. — шеститижневі кооперативні курси, на яких навчалися 24 особи. Згодом кооперативні курси були організовані в Косові та Коршеві Коломийського повіту [5].

Велику увагу організації кооперативної освіти серед українського населення приділяв Ревізійний союз українських кооперативів (РСУК), з ініціативи дирекції якого у жовтні 1929 р. у Львові відбувся з'їзд кооперативних інструкторів, де основним завданням розглядалася організація кооперативних курсів. На з'їзді ухвалено програму вдосконалення системи кооперативної освіти, що передбачала подальший розвиток кооперативно-просвітницької роботи, зокрема: 1) «для дошколу практикуючих робітників» і їх «кооперативного усвідомлення» по селах влаштовувати тижневі агітаційні курси — т. зв. «школи кооперативної грамоти», в програму яких входило навчання основ кооперації, сільського господарювання, ветеринарії, українознавства; 2) для книговодів, крамарів, скарбників і членів спостережних рад улаштувати спеціалізовані двотижневі курси; 3) для підготовки кваліфікованих фахівців — організувати три- або шестимісячні курси [17, с. 3].

Варто відзначити, що організація освітньо-кооперативних курсів на теренах північно-західних українських воєводств здійснювалася за підтримки і під контролем Інспекторату РСУК. У Волинському воєводстві протягом 1928—1929 рр. відбулося шість двотижневих курсів, слухачами яких були 179 осіб, та вісім місячних курсів, які прослухали 248 осіб. Слухачі, які навчалися на курсах, давали високу оцінку їх роботі, висловлюючи вдячність за отримані знання з кооперації та захоплення кооперативною ідеєю [16, с. 79].

Практично всі повітові й окружні осередки українських кооперативів шляхом організації курсів брали активну участь у кооперативно-просвітницькій діяльності, здобували знання не лише теоретичних основ кооперації, а й різних фахових дисциплін. Тільки 1938 р. фахову підготовку на кооперативних курсах, організованих повітовими й окружними союзами кооперативів, здобули 3695 осіб [8]. Про широкомасштабну діяльність українських кооперативів із залучення селян-кооператорів до навчання на різних фахових курсах свідчать такі дані: 5—6 грудня 1935 р. було проведено курс дошколу книговодів у Сокалі; 2—20 грудня — курс книговодів у Бродах Львівського воєводства; 18 листопада — 28 грудня 1935 р. — курс книговодів і крамарів у Рогатині Станіславського воєводства; 16 грудня 1935 р. — лютого 1936 р. — курс книговодів і крамарів у Станіславі; 6—19 грудня 1938 р. — курс крамарів у с. Товсте Борщівського повіту Тернопільського воєводства [7; 9; 27].

Важливою запорукою успішної діяльності українських кооперативних організацій у культурно-освітній сфері стало налагодження співпраці з іншими національними, громадськими товариствами, зокрема «Просвітою», «Сільським Господарем», «Рідною Школою», «Союзом Українок». Їхні завдання у розв'язанні національно-культурних проблем у багатьох аспектах збігалися з тими, що стояли перед кооперацією. В організації кооперативних курсів активну участь брало товариство «Просвіта». Зокрема, 1935 р. освітньо-господарський курс у Раві-Руській РСУК організував разом із «Просвітою» [27]. У с. Жаб'є Станіславського воєводства в організації курсів взяли участь кооператив «Український народний дім», районна молочарня, осередок товариства «Луг» і кружок «Рідної Школи». 1937 р. у с. Добряни Стрийського повіту тримісячні курси організували філія «Сільського Господаря» і окружний союз кооперативів [28, с. 494].

1930 р. РСУК започаткував проведення заочних курсів, які набули масового характеру. 1935 р. на заочних курсах навчалося 550 осіб, зокрема на курсах бухгалтерів господарсько-споживчих кооперативів — 185 осіб, касирів і членів спостережних рад — 96, продавців і службовців господарсько-споживчих кооперативів — 248, бухгалтерів кредитних кооперативів — 15 і стільки ж — молочарських [11, с. 8].

Щоб поширити кооперативні ідеї, залучити до кооперативного руху якомога більше населення і надати значну допомогу провідникам кооперативного руху, РСУК прийняв рішення проводити т. зв. «вакаційні курси», де слухачам було прочитано лекції з теорії та практики кооперативної роботи. Від 1935 р. до 1938 р. вони функціонували у Ворохті, Косові, Гребеневі, Ямному. Зокрема, на цих курсах з лекціями виступали К. Коберський («Про методику праці на кооперативних курсах і методику усної кооперативної пропаганди»), І. Витанович («Про кооперацію в Галичині»), А. Жук («З початків кооперативного руху в Галичині»), І. Гладка («Роль жінки в пропаганді кооперативної ідеї»), І. Грабар («Стан купівельно-збутової кооперації») та ін. Організатори курсів ставили перед собою завдання ознайомити слухачів з основами кооперативної ідеології та здобутками української кооперації.

Для успішного розвитку української кооперації потрібні були висококваліфіковані керівні кадри. Спеціалістів середньої ланки для

роботи в кооперативних установах готували чотирирічна кооперативна гімназія у Кременці; однорічні школи в Яворові та Стрию, які знаходилися під опікою «Рідної Школи», торговельна школа «Просвіти» у Львові, рільнича школа «Просвіти» в Миловані, сільськогосподарський ліцей у Черниці, кооперативний ліцей у Львові, школа «Сільського Господаря» з одно- — чотиримісячними курсами різних напрямів у Коршеві, молочарська школа «Маслосоюзу» в Стрию та ін. [20]. Фаховими кадрами вищої категорії українські кооперативні установи поповнювалися за рахунок випускників економічно-кооперативного відділу Українського технічно-господарського інституту (як установи заочного навчання) при Українській господарській академії у Подєбрадах (Чехо-Словаччина) та вищих сільськогосподарських курсів «Сільського Господаря» в маєтку Мирона Луцького в Янчині [31; 20]. Завдяки цьому фаховий рівень керівних кадрів української кооперації значно зріс. Так, якщо 1925 р. лише 40% службовців Центросоюзу мали спеціальну кооперативну освіту, то 1938 р. 16,3% його працівників мали вищу освіту, 52,1% — середню та однорічну торговельну, а 31,5% службовців пройшли підготовку на кооперативних курсах [15].

Важливе значення для культурно-освітньої діяльності українських кооперативних організацій мала кооперативна преса. Вона відігравала важливу роль у пропаганді їхньої діяльності, сприяла залученню широкої громадськості до кооперативного руху. Офіційним друкованим органом РСУК був тижневик «Господарсько-Кооперативний Часопис», який виходив у 1922—1939 рр. накладом 4 тис. примірників. Його редакторами в різний час були З. Пеленський, Є. Храпливий, В. Софронів-Левицький. На сторінках «Господарсько-Кооперативного Часопису» вміщувалися статті з теорії та історії кооперативного руху в Україні та за її межами, різноманітні рекомендації, правові та фахові консультації щодо керівництва кооперативними організаціями й установами, матеріали, в яких популяризувався досвід роботи найкращих кооперативів та кооператорів. Редколегія цього друкованого органу проводила анкетування на різні теми, зокрема: «Вплив кооперації на наше село», «Домашній промисел у моїй економіці». Для заохочення жіноцтва до участі у кооперативному русі в тижневику відводилися рубрики «Жінка в кооперації» та «Добра господиня».

Упродовж 1928—1939 рр. РСУК також видавав місячник «Кооперативна Республіка», який редагував відомий економіст К. Коберський (наклад — 850 пр.). Окрім цих часописів, у 1934—1939 рр. РСУК видавав ілюстрований місячник «Кооперативна Родина», редактором якого був Р. Купчинський. Наклад часопису лише за останніх три місяці 1938 р. досяг 53 тис. примірників [10, с. 25]. Щорічно виходив також «Календарець українського кооператора», в якому поряд з інформаційно-методичними матеріалами публікувалися статті видатних кооператорів, вірші на кооперативні теми тощо.

Широке коло проблем кооперативного життя, зокрема економічної діяльності кооперативів, історії, теорії та практики кооперативного руху, знайшли висвітлення у місячнику «Кооперативна Республіка». Основну увагу журнал приділяв внутрішнім організаційним та економічним проблемам української кооперації. У квітні 1928 р. у журналі було відкрито рубрику «Кооперативне будівництво в нарисах». У статтях, які вміщувалися у цій рубриці, висвітлювався не лише досвід роботи вітчизняних кооперативів, а й кооперативний рух у різних країнах світу [19]. Часопис друкував також переклади українською мовою статей відомих у світі теоретиків кооперативного руху, а також статті професорів Української господарської академії і Українського вільного університету В. Доманицького, О. Мицюка, В. Садовського, Ф. Щербини та ін. [3].

Маючи на меті піднесення національної свідомості українського населення, «Кооперативна Республіка» широко пропагувала теорію та ідеологію українського кооперативного руху. Кооперативні діячі К. Левицький, О. Луцький, Ю. Павликовський та багато інших публікували статті, які допомагали зрозуміти мету української кооперації, знаходити ефективні шляхи та засоби її досягнення, пробуджувати національну свідомість, гідність, почуття українського патріотизму.

Свої друковані органи мали «Маслосоюз» (журнал «Кооперативне Молочарство»), «Центробанк» (часопис «Кредитова Кооперація» [1, с. 463]. Товариство «Сільський Господар» видавав однойменний часопис із додатком-двотижневиком «Сільськогосподарська Кооперація», а також місячники «Український Пасічник», «Сад і Город», щорічний календар-альманах «Сільський Господар».

Редакція журналу «Хліборобська Молодь» порушувала питання теоретичної і практичної підготовки молоді до праці в сільському господарстві. Ці видання поширювалися українськими господарськими й економічними установами, тому що «вони виплачувалися хліборобові десятикратно або й сторицею, коли він господарював після вказівок, які там знаходив» [21].

Головною проблемою кооперативної преси був брак її фінансування, тож взялося курс на збільшення кількості передплатників. Однак, вважаючи своїм головним завданням поширення ідей кооперації серед широкого загалу, редакції часописів встановлювали на свої видання мінімальні ціни, які були доступні навіть для найбіднішого населення.

Для масового розповсюдження кооперативної преси серед широких верств українського населення створювалися спеціальні «пропагандивні комітети». Такий пропагандивний комітет був створений у Львові при кооперативі «Український робітничий союз». Протягом першого місяця свого існування він організував два вечори, на яких були присутні понад 200 осіб. У програму вечорів і свят включалися лекції кооперативної тематики, театралізовані вистави, дебати та дискусії тощо [35]. Ці вечори і свята мали на меті «сповістити світ про гармонію і суцільність змагань провідників кооперативного руху... та з'ясувати осяги кооперативного руху, як засобу господарського визволення» [22, с. 6].

Широку пропагандистську кампанію під гаслом «Скріпімо кооперацію масовим членством» проводив «Союз Українок», який ставив за мету «плекати кооперативний рух та розвивати кооперативні підприємства» серед членів товариства. Спільно з місцевими союзами кооперативів, «Сільським Господарем» і «Просвітою» вони проводили просвітницько-кооперативні віча, наради, анкетування [25, с. 159—160]. Від квітня 1934 р. «Союз Українок» і РСУК почали створювати курси вишколу «пропагандисток кооперативної праці», які налагодили співпрацю з місцевими громадськими та кооперативними установами, залучили до кооперативного руху понад 55 тисяч жінок [26, с. 114]. 28—29 липня 1934 р. відбувся другий з'їзд кооперативних пропагандистів, який прийняв резолюцію щодо необхідності вдосконалення методики кооперативної пропаганди [12]. Наприкінці 20-х рр. з метою пропагування кооперативної ідеї почали

широко використовуватися радіо і «фільмова пропаганда». У 1936—1938 рр. спільно з Центросоюзом РСУК за сценарієм Романа Купчинського та В. Софроніва-Левицького був створений фільм, який висвітлював кооперативне життя в українському селі та діяльність просвітянських читалень на цій ниві. 1939 р. на сторінках «Господарсько-Кооперативного Часопису» він отримав високу оцінку: «Висока ідея фільму наповнює глядача вірою у світле майбутнє нашої нації» [4]. Фільм користувався широкою популярністю серед населення. Тільки у грудні 1938 р. його переглянули 5320 осіб [34], його демонстрували по всій Галичині, і селяни з'їжджалися з усіх сіл, щоб побачити «наше кіно» [32, с. 80].

У пропагуванні ідей кооперації серед молоді кооперативні організації тісно співпрацювали з товариством «Рідна Школа» [24]. 1931 р. з'їзд «Рідної Школи» прийняв ухвалу «про введення курсу кооперації в навчальні плани всіх типів приватних шкіл, учительських семінарій та гімназій «Рідної Школи» [18, с. 296], а від 1932 р. у навчальних закладах «Рідної Школи» запровадили навчальні курси, пов'язані з організацією та веденням шкільних кооперативів, у яких діти вчилися господарювати.

1932 р. РСУК для підвищення кваліфікації викладачів організував заочні курси кооперативних знань для вчителів «Рідної Школи», а також підготував для них спеціальний методичний посібник [6].

Українська кооперація дбала і про підвищення загального рівня культури українського населення, сприяла активізації громадського життя у Західній Україні, надаючи фінансову підтримку громадським організаціям, ставала меценатом українського мистецтва та спорту. У кооперативному банку «Дністер» 6 березня 1938 р. було відкрито «Фонд хліборобської освіти ім. О. Т. Войнаровського», кошти з якого виділялися на матеріальну допомогу та стипендії обдарованим молодим людям, що не мали змоги самостійно оплачувати навчання.

Отже, культурно-освітня робота була одним із пріоритетних напрямів діяльності українських кооперативних організацій. Вона відіграла важливу роль у формуванні національної свідомості українців, підвищенні їх рівня знань у економічній сфері, господарської культури загалом. Українське громадянство шукало в кооперації не

лише ліків від соціально-економічних злиднів, а й засобів для національної самооборони. Кооперація мала на меті піднести повагу до чесної праці дрібного виробника, тобто українського селянина чи робітника, повернути йому віру в самого себе, набагато поліпшити його фахову кваліфікацію, загострити в ньому почуття партнерства в чесній конкуренції. Під впливом кооперації відбувалася тиха революція у господарюванні й культурі села та поборенні економічної неграмотності. Налагодження тісної співпраці української кооперації з національними громадськими організаціями сприяло збереженню етнонаціональної ідентичності українців. Надання фінансової допомоги національним культурно-освітнім інституціям стало яскравим виявом гуманістичного характеру українського кооперативного руху. Загалом, можна стверджувати, що їх культурно-освітня діяльність під проводом кооперативного руху — це унікальне й самобутнє явище в історії суспільного розвитку українського народу, а також у розвитку фахової освіти економічного спрямування.

1. *Витанович І.* Історія українського кооперативного руху / І. Витанович. — Нью-Йорк, 1964. — 624 с.
2. Відозва в справі боротьби з неписьменністю // *Господарсько-Кооперативний Часопис.* — 1937. — Ч. 51. — С. 1.
3. *Ворбас Й.* Культурні цінності в кооперації / Й. Ворбас // *Кооперативна Республіка.* — 1936. — Ч. 3. — С. 71—74.
4. Голоси преси про фільм «До добра і краси» // *Господарсько-Кооперативний Часопис.* — 1939. — Ч. 3. — С. 8.
5. Державний архів Івано-Франківської області. — Ф. 2, оп. 1, од. зб. 234. — Арк. 2, 12, 18, 73.
6. Другий рік навчання кооперації в «Рідній Школі» // *Кооперативна Республіка.* — 1932. — Ч. 9. — С. 305.
7. З кооперативного життя Товстеччини // *Господарсько-Кооперативний Часопис.* — 1938. — Ч. 5. — С. 9.
8. Загальні збори Ревізійного Союзу українських кооператив // *Господарсько-Кооперативний Часопис.* — 1939. — Ч. 28—29. — С. 3—6.
9. Загальні резолюції, прийняті Загальними зборами РСУК // *Кооперативне Молочарство.* — 1938. — Ч. 7—8. — С. 13.
10. Звідомлення Дирекції РСУК за 1938 р. // *Господарсько-Кооперативний Часопис.* — 1939. — Ч. 22—23. — С. 23—26.
11. Звідомлення з діяльності Ревізійного Союзу Українських Кооператив за час від 1 липня 1928 р. до 30 червня 1929 р. — Львів, 1929. — 10 с.

12. Звідомлення з діяльності Ревізійного Союзу Українських Кооператив за час від 1.1.1938 до 31.XII.1938 р. // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1939. — Ч. 22—23. — С. 3—57.
13. Качор А. Завдання кооперації в боротьбі з неписьменністю / А. Качор // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1939. — Ч. 1—2. — С. 27—28.
14. Качор А. Денис Коренець / А. Качор. — Вінніпег, 1955. — 72 с.
15. Капушта М. Українська кооперація / М. Капушта // Діло. — 1926. — Ч. 171. — С. 2—3; Книш З. Працівники Центросоюзу / З. Книш // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1938. — Ч. 8. — С. 5—6.
16. Кіцера О. Кооперативна освіта (підсумки двомісячної кооперативно-освітньої праці на північно-західних землях) / О. Кіцера // Кооперативна Республіка. — 1929. — Ч. 2. — С. 79—82.
17. Коберський К. Плани і програми кооперативних курсів / К. Коберський. — Львів, 1930. — 16 с.
18. Лучишин І. «Рідна Школа» на поміч кооперації / І. Лучишин // Кооперативна Республіка. — 1931. — Ч. 7—8. — С. 295—296.
19. Мартос Б. Союзне будівництво кооперації в Чехословаччині / Б. Мартос // Кооперативна Республіка. — 1928. — Ч. 4. — С. 177—181.
20. Наша перша кооперативна школа // Кооперативна Республіка. — 1938. — Ч. 9. — С. 259.
21. Організація українського кооперативного молочарства, його сучасний стан і розвиток // Календар Жіночої Доли на рік 1938. — Коломия, 1937. — С. 66—68.
22. Павликовський Ю. День кооперації: Його генеза, ідея і спосіб святкування / Ю. Павликовський. — Львів, 1938. — 16 с.
23. Павликовський Ю. Під прапором самопомочи / Ю. Павликовський. — Львів, 1925. — 47 с.
24. Росткович М. Вага кооперативного виховання молоді / М. Росткович // Діло. — 1928. — Ч. 37. — С. 1—2.
25. Савчук Б. Жіноцтво в суспільному житті Західної України (остання третина XIX ст. — 1939 р.) / Б. Савчук. — Івано-Франківськ, 1998. — 278 с.
26. Савчук Б. Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина XIX ст. — кінець 30-х років XX ст.) / Б. Савчук. — Івано-Франківськ, 1999. — 136 с.
27. Сезон кооперативного навчання почався // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1935. — Ч. 50. — С. 2.
28. Стрийщина : іст.-мемуар. зб. — Нью-Йорк ; Торонто ; Париж ; Сідней, 1990. — Т. 1. — 634 с.
29. Ступарик Б. Шкільництво Галичини (1772—1939 рр.) / Б. Ступарик — Івано-Франківськ, 1994. — С. 126.

30. Українські кооператори : іст. нариси. — Львів : Коопосвіта, 1999. — Кн. 1. — 456 с.
31. Український технічно-господарський інститут позаочного навчання // Кооперативна Республіка. — 1932. — Ч. 9. — С. 343.
32. *Федак І.* Кооперативна форма організації домашнього промислу / І. Федак // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1939. — Ч. 26. — С. 13—15.
33. ЦДІАУ, м. Львів. — Ф. 348, оп. 1, спр. 466. — Арк. 49.
34. Циферні висліди першого місяця праці нашої кооперативної фільми // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1939. — Ч. 3. — С. 13.
35. Як працює комітет пропаганди при кооперативі «Український Робітничий Союз» // Господарсько-Кооперативний Часопис. — 1939. — Ч. 8. — С. 24.

Наталія Кобрин

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ НА ШПАЛЬТАХ ГАЛИЦЬКИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ (кінець XIX — 30-ті рр. XX ст.)

У статті здійснено огляд публікацій з історії української музики на сторінках галицької періодичної преси кінця XIX — 30-х рр. XX ст. Особливу увагу звернено на тематику музично-історичних статей та особливості стилю різних українських музикознавців в окремих газетах і часописах.

Ключові слова: *музикологія, Галичина, періодична преса.*

В статье проанализированы публикации по истории украинской музыки в галицкой периодической прессе конца XIX — 30-х гг. XX в. Особое внимание уделено тематике музыкально-исторических статей и особенностям стиля разных украинских музыковедов в отдельных газетах и журналах.

Ключевые слова: *музыковедение, Галичина, периодическая пресса.*

The aim of paper is to examine the essays' on the history of the Ukrainian music to be printed on the pages of the periodicals in Halychyna at the end of the 19th — the 30-ies of the 20th c. Special attention is paid to the subject of the articles and the individual author's styles at the distinctive editions.

Key words: *musicology, Halychyna, periodicals.*